

A póstatörvény magánjogi tartalma.

Törvénytárunkból eddig hiányzott a póstának, ennek a fontos intézményünknek alaptörvénye. Az 1850. december 2.-i pá tens rendelkezéseitől eltekintve, egyes törvényeink csak eseti rendelkezéseket tartalmaznak a póstajövedékről és a posta szállítási monopóliumáról. (Így pl. az 1921: XXXIV. t.-c. 13. §. a póstajövedéki kihágásról; az 1930: XVI. t.-c. 33. §-a melléke sen emlékszik meg a m. kir. póstának küldemények gyűjtésére és szállítására vonatkozó kizárólagos jogáról). Nem vonatkoznak ezek a megjegyzések a póstajogra vonatkozó nemzetközi szerződésekre, amelyek — utoljára az 1935: XV. t.-c. által — be vannak cikkelyezve törvénytárunkba. A póstára vonatkozó jog szabályok egyrészt a pénzügyi jogot érdeklik, lévén a póstajog állami monopólium, másrészt azonban a fuvarozási ügyletre vonatkozó szabályokat is tartalmaznak, amelyekre a K. T. 421. §-a utal is. Ezeket az utóbbiakat a póstai üzleti szabályok állapítják meg, amelyeket jelenleg a 81812/1933. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet által közzétett — többször módosított — szabályzat tartalmaz. Ez a szabályzat 1. §-ában tárgyalja a posta üzletágait, 2. §-ában a posta kizárólagos szállítási jogát, amely kiterjed a levelekre, akár zártak, akár nyitottak, valamint minden hirlapra és folyóíratra. A szabályzat ezután felsorolja a kizárólagos szállítási jog alóli kivételeket is. A törvény szerkezete kevésbé logikus, mint az üzletszabályzaté. Az 1. §. megmondja, mi tartozik a m. kir. posta tevékenységi körébe, de nem mondja meg, mi tartozik a posta *kizárólagos* tevékenységi körébe. A 2. §. azután tartalmazza a kivételeket a póstának a fentiek szerint nem definiált kizárólagos joga alól. Ezek a kivételek nagybanegészen egybevágóak a jelenleg hatályos szabályzat 2. §-ának 2. pontjában felsoroltakkal, avval az eltéréssel, hogy a postamonopolium a hirlapokra és folyóíratokra megszűnik. Ez a monopólium annyira szigorú, hogy levélnek küldönc által való továbbítását is fel kellett sorolni a kivételek között; a kivétel megengedett volta ahhoz van kötve, hogy sem a küldő, sem a levélvivő ne foglalkozzék leveleknek szállítás végett való összgyűjtésével. A törvény 3. §-a felhatalmazási szakasz; a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek ad jogot az üzletszabályzat, a póstai rendészet és a posta belső ügykezelési rendje rendeleti úton való szabályozására. Eljárási szabályokat tartalmaznak a 4. és 6. §§-ok. Ezek szerint a póstai díjak kiszabása és beszedése tekintetében felmerült vitás kérdésekben bírói eljárásnak nincs helye; másrészt kimondja a törvény, hogy a póstai küldeményeket terhelő díjakat közadók módjára kell behajtani. Tiszta magánjogi rendelkezést foglal magában az 5. §. E szerint a posta — a vasúthoz hasonlóan — a tevékenységi körébe tartozó szolgálatokat a törvényben, üzletszabályzatban és díj-

szabásban megállapított feltételek mellett teljesíteni köteles, amennyiben ez a meglévő berendezések mellett lehetséges. A postaigazgatás azonban rendkívüli körülmények között a postai forgalmat átmenetileg egészben vagy részben korlátozhatja vagy szüneteltetheti. Ily rendelkezés vagy a forgalomnak egyéb elháríthatatlan okból való fennakadása miatt sem kártérítési, sem az üzletszabályzatban meghatározott mértéket meghaladó díjvisszatérítési követelést támasztani nem lehet. Magánjogilag ezek a rendelkezések a casus és a vis major eseteinek érdekes kiterjesztését jelentik. Viszont a posta monopoliума szünetel ott és addig, ahol és ameddig a postaigazgatás a forgalmat szünetelteti. A 7. §. utaló szabályokat tartalmaz a postaküldemények lefoglalására nézve, valamint jövőbeli szabályozást helyez kilátásba abban a kérdésben, hogy kinek és minő adatot lehet szolgáltatni postai küldeményről. Ugyancsak a postai titok keretébe vág a 8. §. szabályozása, amely zárt postai küldeményt csak a kézbesítési eszközölhetése végett, a tartalom biztosítására és rendészeti okokból enged bizottság által, lehetőleg az érdekeltek jelenlétében és jegyzőkönyv felvétele mellett felbontani. A 9. §. szerint értéktelen küldeményt meg lehet semmisíteni, értékkel bírót pedig el lehet adni (nem: elárverezni), ha sem a címzettet, sem a feladót nem lehet megállapítani, továbbá ha a díj sem a címzettől, sem a feladótól nem szedhető be, végül, ha a postai helyiségekben vagy berendezésekben elhagyott tárgyak előbbi birtokosa három hónap alatt nem jelentkezik. Ezek a szabályok egyrészt a fuvarozás, másrészt a találás jogszabályait egészítik ki újabb adalékokkal és egyuttal újabb magánjogi záros határidőt is teremtenek. Ugyanebben a szakaszban még egy magánjogi záros határidőre vonatkozó szabállyal találkozunk. E szerint a kézbesíthetetlen küldemények vagy talált tárgyak árát, a kézbesíthetetlen küldeményekben levő pénzt, a levélszekrényekben, vagy postai szállítási eszközökben talált értéket, a befizetett és az igényjogosulthoz el nem juttatható postautalvány-, utánvételi, megbízási és kártérítési összegeket a küldemény feladási napjától, illetőleg talált tárgyaknál a találás napjától (tehát nem az eladás napjától) számított három év eltelte után a m. kir. posta javára kell elszámolni. A 10. §. szerint a postamonopolium alá eső levélnek a posta elkerülésével való szállítása vagy szállíttatása súlyos jövedéki kihágás. A törvény 1. §-ának 2. bekezdése szerint a törvény nem érinti a távközlésre vonatkozó szabályokat. „Távközlés“ alatt az 1935: XV. t.-c. szerint jeleket, jelzéseket, írást, képet s bármily természetű hangot vezetéken, rádióon vagy bármely más rendszerű villamos vagy optikai (szemafor) jelzés útján továbbító, mindenféle táviró- vagy távbeszélő-közlést kell érteni.